

3. Дмитрусенко К. О. Моделювання впливу світових фондових ринків на фондовий ринок України / К. О. Дмитрусенко // Бізнес інформ : наук. журнал. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2011. – № 7 (2). – С. 142-146.
4. Дремин И. М. Вейвлеты и их использование / И. М. Дремин, О. В. Иванов, В. А. Нечитайло // Успехи физических наук. – 2001. – Т. 171, № 5. – С. 465-501.
5. Кидуэлл Д. С. Финансовые институты, рынки и деньги / Д. С. Кидуэлл, Р. Л. Петерсон, Д. У. Блэкуэлл. – СПб. : Питер, 2000. – 752 с. : ил. – (Базовый курс).
6. Стрижиченко К. А. Дослідження взаємодії складових фінансового ринку в період фінансової кризи / К. А. Стрижиченко, К. О. Дмитрусенко // Бізнес-Інформ. – 2010. – № 4 (1). – С. 104-108.
7. Стрижиченко К. А. Прогнозування динаміки фондового ринку України з використанням методів вейвлет-аналізу / К. А. Стрижиченко, К. О. Дмитрусенко // Вісник Хмельницького нац. ун-ту. – Хмельницьк, 2011. – № 3, т. 1. – С. 216-219.
8. Tobin J. The Theory of Portfolio Selection / J. Tobin. – London : Macmillan & Co., 1965.
9. Renaud O. Prediction based on multiscale decomposition : [Электронный ресурс] / O. Renaud, J.-L. Stark, F. Murtagh. – Режим доступа : <http://lib.dnu.dp.ua:8001/1>.
10. Dickey D. A. Distribution of the Estimators for Autoregressive Time Series with a Unit Root / D. A. Dickey, W. A. Fuller // Journal of the American Statistical Association. – 1979. – V. 74. – P. 427-431.
11. Granger C. W. Investigating Causal Relations by Econometric Models and Cross-Spectral Methods / C. W. Granger // Econometrica. – 1969. – V. 37. – P. 424-438.

Єфремов О.С.

УДК 658.011.1

ПРОБЛЕМИ РОЗРОБКИ І ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Вступ. Сучасні тенденції в світовій економіці пов'язані зі слабкою передбаченістю змін, що відбуваються в навколишньому середовищі і безперервним потоком нововведень у всіх сферах життя суспільства, однією з головних умов стійкого функціонування і підтримки необхідного рівня конкурентоспроможності як для окремих підприємств, галузей, так і для регіону в цілому стає орієнтація на інноваційний тип розвитку. Для реалізації цієї мети необхідне знання закономірностей протікання окремих інноваційних процесів, основ управління техніко-економічним розвитком як на мікро-, так і на макрорівні. Для забезпечення ефективності прикладного аспекту теоретичних підходів і висновків в області управління інноваційним розвитком необхідна адаптація останніх до конкретних територіальних (регіональних) господарських умов і відтворювального комплексу, що дозволить забезпечити необхідні структурні зміни у відтворювальному механізмі регіону відповідно до перспективних цілей і завдань його соціально-економічного розвитку.

Важливість інновацій в діяльності підприємств зумовлюється багатьма чинниками. В останнє десятиріччя дії світових конкурентів в інноваційній сфері призвели до того, що Україна почала стрімко втрачати позиції серед технологічно розвинених країн, де частка наукомістких виробництв і витрат на НДДКР у ВВП неухильно зростає. Фахівці визнають, що ХХІ століття – це століття знань, більша частка ВВП передових країн доводиться на виробництво нових продуктів та їх продаж. Причому із-за глобальної конкуренції, швидких змін, потоків інформації, що збільшуються і прискорюються, складності бізнесу і різкого скорочення життєвого циклу інноваційних товарів часу на отримання надприбутку залишається все менше. В умовах, що склалися, розробка науково-теоретичних і практичних підходів до забезпечення інновацій як основи стратегій розвитку підприємства має вельми важливе значення. Очевидно, що цей процес повинен спиратися на обґрунтовані теоретичні концепції і прогнози, щоб виявляти значущі для діяльності підприємств стратегічні проблеми і цілі: зокрема, які ключові конкурентні переваги підприємства; на яких продуктових ринках і в яких регіонах підприємство повинне працювати; який шлях розвитку необхідно вибрати. Проте розробка інноваційних стратегій для багатьох підприємств залишається на другому плані. Більшість керівників звертають увагу тільки на окремі стратегічні елементи. Причому поза увагою керівників часто залишаються ключові питання з погляду організації інноваційного бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Більшість досліджень в області інновацій пов'язані з виявленням і докладним аналізом наукової сторони (структурного чинника) здійснення інноваційних процесів, але значно менша увага приділяється питанням забезпечення затребуваності інновацій суспільством і суспільним виробництвом, створення умов для їх ухвалення, розповсюдження і використання, що, у свою чергу, впливають на ефективність, темпи і масштаби процесу генерування і розробки нововведень.

Різні аспекти дії науково-технічного прогресу на економічний розвиток, а також особливості і проблеми управління НТП та інноваційними процесами були досліджені в роботах багатьох зарубіжних авторів, серед яких можна виділити роботи Д. Сахала, Л. Водачек і О. Водачкової, Б. Санто, Й. Шумпетера, Р. Ротвелла, П. Друкера, І. Ансоффа, Р. Менша, Р. Фостера, Б. Твісса та ін. Теоретичні основи дослідження проблеми інноваційного розвитку економічних систем були закладені такими відомими вченими, як Й. Шумпетер, П. Друкер, К. Найт, Х. Берет, В. Томпсон, Б. Твіст, Б. Санто. Зростання зацікавленості вітчизняних вчених і фахівців до питань інноваційного розвитку та формування національної парадигми

інноваційного розвитку можна простежити по працям таких вчених як В.П. Александрова, О.М. Алимов, О.І. Амоша, Г.О. Андрощук, Н.В. Афанасьєв, Ю.М. Бажал, І.О. Галиця, В.М. Геєць, В.М. Гриньова, А.В. Гриньов, І.Б. Жилєєв, С.М. Ілляшенко, М.О. Кизим, О.В. Князь, О.В. Козирєва, О.С. Кузьмін, О.О. Лапко, В.С. Пономаренко, О.М. Тридід, В.Д. Рогожин, В.І. Рудика, В.І. Сергієнко, Д.В. Солоха, В.І. Торкатюк, Р.Б. Тян, Л.І. Федулова, Н.І. Чухрай, В.С. Яцков. Аналіз розглянутих цими вченими проблем приводить до необхідності проведення досліджень в області формування підходів до визначення проблем розробки і впровадження результативної стратегії інноваційного розвитку підприємства з урахуванням конкретних регіональних умов і особливостей регіонального розвитку, визначають актуальність публікації, науковий інтерес і практичну значущість проблем, що піднімаються і вирішуються в ній.

Дослідження сучасних тенденцій перспективного розвитку господарської діяльності, з одного боку, і джерел економічного зростання, з іншого, свідчить про істотне посилення ролі інновацій в стратегічному управлінні підприємством. У зв'язку з цим в наукових публікаціях [1, 2, 3, 4] підкреслюється, що в сучасних умовах стратегічне положення підприємств на ринку багато в чому визначає їх здатність генерувати інноваційну активність, здійснювати перспективні науково-дослідні розробки і реалізовувати ефективні інноваційні програми. Але, не дивлячись на цілком очевидний взаємозв'язок ефективності стратегічного розвитку і інновацій, методи їх інтеграції до цих пір залишаються недостатньо вивченими. Не дивлячись на значний внесок дослідників в теорію управління інноваціями, у їх роботах не ставилися цільові завдання формування методологічної бази управління інтеграцією інноваційної діяльності та стратегічного розвитку підприємства. Тому в дослідженнях не сформульовані концептуальні підходи, форми і способи стратегічного розвитку підприємства на основі інновацій. Сьогодні у теоретичній систематизації мають потребу принципи і джерела ефективного інноваційного розвитку. Разом з цим потребують структуривання взаємозв'язки стратегічних і інноваційних процесів та механізм їх інтеграції, що обґрунтовує оцінку, відбір і аналіз напрямів розвитку підприємства на основі інновацій. Наукове опрацювання і практичні рекомендації потрібні і для визначення шляхів формування ефективної інноваційної політики. Огляд формування інноваційного розвитку як методологічного напрямку в економічній науці показує, що в процесі виникнення і становлення він перетерплює зміни. Зміст інноваційного розвитку, що осмислюється в системі картини світу, розглядається не тільки з науково-технічних, але і стратегічних позицій, що у даний час здобуває вирішальне значення. Роль інноваційного підходу для економічного росту продуктивних сил і розвитку виробничих відносин позначена і на державному рівні [3, 4].

Метою статті є формування підходів до розробки і впровадження результативної стратегії інноваційного розвитку підприємства з урахуванням конкретних регіональних умов і особливостей регіонального розвитку.

Матеріали і результати дослідження. В умовах поширення процесів глобалізації становище країни в світовій спільноті все більшою мірою визначається її конкурентоспроможністю, яка свідчить про ступінь розвитку суспільства, про рівень життя її населення. При цьому в сучасній системі економічних відносин ключове місце серед чинників, що забезпечують конкурентоспроможне економічне зростання, належить якості та інтенсивності інноваційної діяльності. Широке впровадження нововведень, безперервне створення нових комбінацій чинників виробництва стали нормою сучасного економічного життя. В Україні проблемам розробки і впровадження ефективної стратегії інноваційного розвитку промислових підприємств не приділяється сьогодні значної уваги. Інноваційна діяльність підприємств може не принести очікуваного результату, не зважаючи на високий рівень інвестицій. Дана ситуація ускладнюється тому, що всі зусилля підприємств мають вузько спрямовану дію, тоді як необхідне формування в рамках усього підприємства цілісного стратегічного механізму, заснованого на застосуванні комплексного і системного підходів до управління інноваційним розвитком. Комплексний підхід передбачає дослідження широкого спектру соціальних, технічних, економічних, організаційних, політичних, екологічних аспектів, їх взаємозв'язку і впливу на успішність реалізації інноваційної ідеї.

Застосування системного підходу в управлінні полягає в тому, що підприємство розглядається як соціально-економічна система, що складається з взаємопов'язаних компонентів, які знаходяться в певній впорядкованості, і, отже, перетворення одного елементу неминує спричиняє за собою зміну стану інших елементів і всієї структури системи в цілому. Тому стратегію розвитку системи слід формувати на основі оптимізації її структури, цілей, властивостей за допомогою максимізації ефективності взаємодії її компонентів. Недотримання даного правила призвело до того, що на багатьох підприємствах стали спостерігатися наступні тенденції: уповільнення темпів зростання, пов'язане з насиченням ринку, посиленням конкуренції, вичерпанням резервів екстенсивного розвитку; погіршення фінансового становища, збільшення числа збиткових господарських одиниць; низький обсяг інвестицій до основних фондів, недостатній рівень оновлення виробничої структури, що робить господарюючі суб'єкти неконкурентоспроможними в середньо- і довгостроковій перспективі; зниження динаміки підвищення реальної заробітної плати. Отже, першим кроком на шляху реалізації стратегії інноваційного розвитку підприємства мають бути заходи, спрямовані на перетворення корпоративних цінностей, які розділяються всіма співробітниками підприємства, організаційних зв'язків між відділами і підрозділами, бізнес-процесів. Виконання даних заходів забезпечить умови для активізації процесів створення і вдосконалення нових продуктів і засобів їх виробництва, дозволить підприємству увійти до стадії стійкого якісного зростання і швидше адаптуватися до змін ринкової середовища.

Інноваційна діяльність підприємства характеризується достатньою широтою і різноманітністю об'єктів, супроводжується становленням нових комбінацій чинників розвитку, які виходять за рамки традиційного оновлення процесу виробництва і пов'язані з трансформацією виробництва, ринку, людського потенціалу: в процесі інноваційної діяльності відбувається формування людського капіталу як особливого чинника економічного розвитку; в ході реалізації інновацій відбувається зміна безпосередньо об'єкту управління: змінюється специфікація продукту, предметів і знарядь праці, технології в широкому розумінні, використовується новий вигляд сировини, з'являються нові ринки збуту; управління інноваційною діяльністю підприємства характеризується високою нестабільністю і мінливістю всіх елементів системи управління, а також високим ризиком; управління інноваціями нерідко мотивується позаекономічними стимулами: досить часто інноваційні проекти мають іміджеву або соціальну спрямованість; при управлінні інноваціями поряд з організаційно-технічними питаннями виникає необхідність вирішення питань координації діяльності, а також комерціалізації і управління створюваною інтелектуальною власністю і забезпечення комерційної безпеки підприємства; нерідко інноваційна діяльність трактується як традиційне управління НДДКР, проте НДДКР завершується створенням дослідного зразка або комплексу технічної документації (проекту), а основна проблема інноваційної діяльності – комерціалізація і промислове освоєння нововведень, тобто при управлінні інноваціями відбувається розширення охоплених стадій життєвого циклу товарів і технологій від моменту їх виникнення до стадій зростання і початку зрілості.

Правильний вибір стратегії дозволить підвищити внутрішні можливості інноваційної діяльності, виявити приховані резерви розвитку організації в цілях підвищення ефективності її комерційної діяльності. Здібність до реалізації стратегії інноваційного розвитку і практичного використання інновацій стає необхідною умовою досягнення якісного економічного зростання, науково-технічного прогресу і високої конкурентоспроможності підприємства. У вітчизняних умовах існують певні науково-технічні заділи, резерви вдосконалення технології виробництва, впровадження нової техніки, використання сучасних методів менеджменту для підвищення продуктивності праці, ефективності управління інноваційною діяльністю. Стратегія інноваційного розвитку підприємства – це стратегія, в якій спочатку відбувається вкладення в НДДКР як в невідчутні активи. Розробка таких стратегій ефективна тільки в тому випадку, якщо вони передбачають розробку інноваційного циклу, коли продукт або технологія будуть представлені у формі експериментального зразка, апробовані в експериментальних умовах, оформлені права на інтелектуальну власність. Специфіка вкладення в НДДКР – високий рівень ризику (загроза їх втрати).

Стратегію інноваційного розвитку підприємства можна визначити як систему управлінських, організаційних та інноваційних рішень, спрямованих на реалізацію завдань, що стоять перед ним. Отже, вона передбачає формування і формалізацію пакету заходів, що дозволяють структурі в перспективі змінити своє становище, що фактично означає розробку тактичних задач, які забезпечують стратегічні цілі. Стратегія інноваційного розвитку – узагальнена модель дій, необхідних для досягнення поставлених цілей підприємства на основі вибраних критеріїв (показників).

Розробка стратегії інноваційного розвитку складається з наступних етапів: моделювання ситуації (виявлення проблеми); виявлення необхідних змін (формулювання мети); використання різних способів дії (впровадження і реалізація стратегії); внесення коректив до стратегії (управління змінами).

Стратегія інноваційного розвитку спрямована на досягнення результатів за двома напрямками діяльності підприємства: інноваційним і фінансовим. Досягнення прийнятних фінансових результатів – це насущна необхідність збереження стійкого функціонування, інакше підприємство не виживе в умовах ризику; досягнення прийнятних стратегічних результатів важливо для підтримки і покращання довгострокової ринкової позиції і конкурентоспроможності підприємства.

Уміння використовувати різні способи дії полягає в тому, щоб визначити методи отримання необхідних результатів протягом заданого тимчасового інтервалу. Задача керівника полягає в досягненні відповідності між тим, що робиться, і тим, що необхідно виконати для ефективного інноваційного розвитку, а також підтримці рівноваги між цілями і можливостями організації в ринкових умовах, що змінюються. Чим вище ступінь відповідності і збалансованості, тим успішніше реалізується стратегія.

Реалізація стратегії інноваційного розвитку вимагає найбільших витрат часу. Дії, необхідні для її реалізації, витікають з оцінки ресурсів, необхідних для забезпечення ефективного інноваційного розвитку.

Необхідність вносити корективи до стратегії інноваційного розвитку (управління змінами) обумовлена тим, що зовнішнє середовище, в якому діє підприємство, постійно міняється під впливом різних подій, серед яких можна відзначити і важливе відкриття в області технології, і успішне виведення конкурентом на ринок нового товару, і нову державну політику, і розширення інтересів покупців у тій або іншій області. У зв'язку з цим неможливо передбачити всі стратегічні дії заздалегідь і прямувати за наміченою схемою, оскільки поява нових обставин викликає необхідність проведення коригувальних дій. Можуть стати необхідними зміни довгострокових напрямів розвитку, звуження або розширення бачення майбутнього розвитку підприємства. Цілі діяльності можуть бути завищені або занижені залежно від накопиченого досвіду і майбутніх перспектив. Таким чином, можна зробити висновок, що стратегію підприємства можна розглядати як комбінацію з намічених цілеспрямованих дій і незапланованих швидких рішень як реакції на непередбачений розвиток подій.

При розробці стратегії інноваційного розвитку підприємства з врахуванням сучасних вимог необхідно враховувати принципи інноваційного розвитку підприємства, серед яких можна виділити: управління інноваційним розвитком підприємства з врахуванням інерційності і довготривалості інноваційного процесу; гармонізація інноваційних складових, що забезпечує пропорційність розвитку структурних складових підприємства; глобалізація руху грошових коштів і продуктів, яка сприяє узгодженості руху грошового

капіталу і наукоємкої продукції з врахуванням транснаціонального територіального розподілу суб'єктів споживання розробки і виготовлення наукоємкої продукції; розосередження науково-виробничої діяльності; централізація інформаційного забезпечення системи управління інноваційним розвитком; збалансованість економічного розвитку відповідно до поточних і стратегічних цілей інноваційного розвитку; здібність інноваційного потенціалу підприємства до прискореної реалізації внутрішньофірмових процесів (виробничих, економічних, збутових, маркетингових, управлінських).

Стратегія інноваційного розвитку підприємства повинна до певної міри відповідати перерахованим принципам, установкам. У зв'язку з цим підприємство концентрує свої зусилля на підвищенні якості і точності виробничих, управлінських, маркетингових та інших процесів, щоб гарантувати певний рівень якості продукції. Враховуючи достоїнства і недоліки існуючих шляхів інноваційного розвитку, можна припустити, що економічний і мотиваційний механізми стратегії інноваційного розвитку підприємства повинні включати наступні елементи: формування замовлення на розробку інноваційної продукції, яка знаходиться на різних стадіях розробки; формування схем просування інноваційних продуктів до споживачів; формування мотиваційних механізмів учасників інноваційної діяльності.

Формування замовлень на розробку інноваційної продукції, що знаходиться на різних стадіях розробки, може здійснюватися за двома стратегіями: «витягування ринком» (активність дій одержувача технологій); «виштовхування на ринок» (активність дій розробника технологій). Формування замовлення на інноваційну продукцію за стратегією «витягування ринком» дозволяє забезпечити створення «критичної маси» інноваційних технологій за всім циклом інноваційного процесу (дослідження - розробка - виробництво - просування продукції)», необхідної для економічного прориву, посилення конкурентних переваг на ринку.

Послідовність формування замовлення включає: дослідження попиту на інноваційні технології за всім ланцюгом вертикально-інтегрованих структур виробництва продукції (видобуток сировини – виробництво глибокої переробки – збут – просування продукції) підприємства; визначення варіантів виконання замовлення на інноваційну продукцію: придбання готових результатів НДДКР в науково-дослідницьких структурах і доведення до промислового застосування; пошук структури, що має інноваційний заділ і здатна в короткі терміни виконати замовлення; придбання існуючих технологій у розробників з інших регіонів або зарубіжних країн.

Вибір варіантів формування замовлення залежить від наступних чинників: часу, необхідного для отримання результату; співвідношення витрат на придбання готової технології і витрат, пов'язаних з доведенням результатів НДДКР до промислового освоєння; співвідношення швидкості наростання ступеня конкуренції з боку зарубіжних та вітчизняних виробників і швидкості формування необхідної «критичної маси» готових інноваційних технологій для збільшення конкурентних переваг територіально-галузевого технологічного кластера.

Формування замовлення на інноваційну продукцію за стратегією «виштовхування на ринок» ґрунтується на активності дій джерела технологій. Дана стратегія дозволяє одержувачам технології придбати інноваційний продукт, на який не були витрачені кошти найбільш витратних етапів «фундаментальні – прикладні дослідження»; забезпечити підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства і збільшення частки ринку за рахунок придбання інноваційного продукту, про який не мали уявлення раніше.

Послідовність робіт з формування замовлення включає наступні етапи: дослідження тенденцій розвитку галузей і сфер діяльності економіки регіону, а також пріоритетів розвитку, визначених адміністрацією регіону в програмах соціально-економічного розвитку; визначення варіантів просування інноваційних продуктів до споживачів: самостійний пошук споживачів, які можуть бути зацікавлені в процесі комерціалізації і впровадженні інноваційного проекту; організація власного виробництва – створення малої інноваційної науково-технічної фірми; формування спільної структури з промисловими підприємствами або стратегічними інвесторами з доведення результатів НДДКР до промислового освоєння.

Формування стратегічних цілей інноваційного розвитку підприємства включає: вдосконалення управління фінансовими потоками; отримання нових джерел фінансування розширеного відтворення; підвищення технологічності й ефективності власного виробництва; орієнтацію виробництва на активне просування товарів і послуг на зовнішній і внутрішній ринок; підключення до товарообігу із зовнішнім ринком не тільки окремих підприємств, але і цілих виробничо-технологічних ланцюгів.

Підходи до формування виробничих структур, які склалися, дозволяють вибрати найбільш прийнятну стратегію розвитку для конкретних умов. Для вирішення названого завдання виникла необхідність розробки загальної стратегії інноваційного розвитку підприємства, основою якої є принцип необхідності забезпечення покращання фінансово-економічного становища всього виробничого комплексу. Стратегія інноваційного розвитку підприємства є низкою послідовних заходів із зворотними зв'язками, які дозволяють вести коректування цілей, завдань, а також формувати результуючі показники економічного стану виробничого комплексу.

Трудність реалізації стратегії інноваційного розвитку обумовлена безліччю об'єктивних і суб'єктивних причин, однак як показують проведені дослідження, головна причина в більшості випадків полягає в недостатньому інноваційному потенціалі підприємства.

Першим кроком в розробці стратегії є формування принципів і стратегічних цілей інноваційного розвитку підприємства. Цільові установки включають всю систему пріоритетів в досягненні економічної безбитковості. На даному кроці приймають рішення за наступними питаннями: технологічного вибору

(оцінюється ефективність технологій з точки зору можливості створення продукту з покращеними характеристиками і зниження витрат); втілення технології (варіанти використання технології в новому продукті або процесі; вибір домінуючого параметра продукту або процесу; джерел інновацій (контрактні інноваційні розробки; ліцензії індивідуальних винахідників дослідницьких або інжинірингових фірм, конкурентів); часу виходу на ринок з інноваціями (врахування ризику неприйняття ринком); рівня інвестицій в технології; організації НДДКР, у т.ч. політика щодо захисту прав інтелектуальної власності; глибини теоретичного опрацювання (розвиток технологій через фундаментальні і прикладні дослідження). Другий крок – аналіз економічного і інноваційного стану підприємства. Зміст цього кроку складає моніторинг і обробка вихідної статистичної і управлінської інформації про структуру і функції підприємства. Отримані дані співвідносяться з показниками, що забезпечують беззбиткову діяльність підприємства в даній перспективі. Важливою складовою цього кроку є вибір критеріїв ефективності його роботи і готовності підприємства до нововведень. У складі загальноорганізаційних критеріїв особливе місце займають ступінь гнучкості, адаптації до змін, готовність до організаційних змін внаслідок дії зовнішнього і внутрішнього середовища, ефективність механізмів управління. Кожен критерій може оцінюватися декількома показниками, тому число показників значно перевищує кількість критеріїв, що утрудняє розрахунки і адекватність оцінки. На третьому кроці визначаються точки дезорганізуючої дії чинників внутрішнього і зовнішнього середовища на інноваційний розвиток підприємства, що зачіпають економічні інтереси і пріоритети як підприємства в цілому, так і його складових за окремими виробництвами. Наступним четвертим кроком стратегії є розробка якісних і кількісних показників змін інноваційного стану підприємства. В останні десятиліття конкурентну перевагу на ринку отримують ті підприємства, які здатні сконцентрувати свої зусилля на задоволенні запитів споживачів, а також уміють перетворювати свій інтелектуальний капітал на джерело доходу. В умовах інноваційної економіки, коли нематеріальні чинники стали основним джерелом конкурентної переваги, актуальною є задача аналізу нематеріальних активів підприємства з метою вибору найбільш ефективної стратегії інноваційного розвитку підприємства. Таким чином, принципово важливим для розробки стратегії інноваційного розвитку промислового підприємства стає створення системи управління нематеріальними активами підприємства та їх оцінки. Після визначення якісних і кількісних показників інноваційного розвитку слід перейти до п'ятого кроку, тобто розробки стратегії розвитку підприємства або бізнес-плану інноваційного розвитку підприємства. Розробка стратегії інноваційного розвитку підприємства повинна включати аналіз альтернатив і створення системи планів, що дозволяють ефективно реагувати на технологічні можливості і погрози, а також здійснювати взаємну ув'язку вибраної інноваційної стратегії з іншими функціональними елементами. Шостим кроком процесу розробки стратегії є прогноз результатів виконання заходів. Зміст даної операції – це розрахунок прогнозних економічних і фінансових показників (рівнів рентабельності, ефективності тощо) діяльності комплексу з врахуванням проведення планованих заходів. В цьому випадку виявляються і усуваються можливі відхилення, у тому числі, які виникають при повторних ітераціях. Завершальний етап – це реалізація стратегії інноваційного розвитку підприємства. У ході реалізації стратегії відбувається процес подальшого саморозвитку сконструйованої моделі, метою якого є максимальне зближення розробленої стратегії та її реального прототипу. Окрім цього, необхідно постійно оцінювати досягнення від впровадження у порівнянні із задумом, при необхідності коректувати підхід на підставі зроблених висновків і завершувати всі заплановані етапи. Саме ці задачі і вирішуються в рамках моніторингу, покликаною здійснювати безперервне систематичне спостереження за станом процесів з метою оцінки, контролю і прогнозу результатів інноваційного розвитку підприємства, що включає проведення опитувань співробітників, перевірок дотримання графіку впровадження; визначення економії; контроль за виконанням поставлених завдань; оцінки задоволення покупців, постачальників, фінансових установ, потенційних інвесторів.

Стратегія інноваційного розвитку підприємства встановлює оптимальну послідовність заходів щодо загальних напрямів, сприяє створенню нової системи управління, оновлення виробництва, а також контролює і коректує діяльність по виконанню намічених заходів на основі здійснення поточного моніторингу.

Висновки. Можна відзначити особливості процесу розробки і впровадження стратегії інноваційного розвитку підприємства і зробити деякі висновки. Стратегія інноваційного розвитку підприємства повинна розроблятися на основі принципів системного підходу, тобто включати механізм проведення взаємозв'язаних перетворень у всіх сферах діяльності підприємства. Для ефективного впровадження стратегії інноваційного розвитку підприємства необхідно створити структуру, яка складалася б з фахівців, що мають професійну підготовку.

Розвиток виробничих сил і виробничих відносин на основі науково-технічних зрушень привело до посилення інтеграційних взаємозв'язків між стратегічними та інноваційними процесами. У сформованих умовах інноваційний розвиток перестає бути окремо узятю функціональною задачею на підприємстві і стає складовою частиною корпоративної мети його стратегічного розвитку. У цьому зв'язку в літературі широко представлені результати досліджень і дискусії щодо необхідності встановлення інтеграційних взаємозв'язків між стратегіями бізнесу та інноваційними перетвореннями. Разом з тим, дотепер не одержали належного вирішення методологічні розробки по ефективному формуванню стратегії інноваційного розвитку як частини стратегічного управління підприємством. У публікаціях, присвячених дослідженню інноваційного менеджменту, представлені головним чином концепції, засновані на процесному, системному, соціально-психологічному, кількісно-математичному, проектному і маркетинговому підходах. При формуванні цих концепцій використовувався широкий спектр методів

соціології, психології, логіки, педагогіки, наукознавства, математики і кібернетики. Однак достатніх розробок, заснованих на інтеграційному підході, і дослідження взаємозв'язків між стратегічним і інноваційним управлінням у літературі представлено не було. Мова, зокрема, йде про формування понятійного апарата, визначення основних принципів і джерел ефективного інноваційного розвитку, виявлення сутнісних моментів інтеграції стратегічного та інноваційного розвитку, а також методичному інструментарії забезпечення ефективної інноваційної політики підприємства.

Вирішення наукової проблеми формування ефективної методологічної бази, яка б забезпечувала урахування інноваційних розробок при формуванні стратегічних напрямків розвитку підприємств, має важливе господарське значення. Це дозволить координувати стратегічні і інноваційні цілі і завдання, реалізовувати нові технології в рамках корпоративних інтересів, адаптувати інновації до зовнішніх і внутрішніх стратегічних чинників, оцінювати нововведення із стратегічних позицій, підтримувати напрямки інноваційного розвитку корпоративними ресурсами, здійснювати корпоративний контроль за інноваційними перетвореннями, що в сукупності може створити ефективні умови, з одного боку, для впровадження нових і поліпшуючих технологій, а з іншого – для забезпечення економічного зростання господарюючих суб'єктів і підвищення конкурентоспроможності їх продукції.

Джерела та література:

1. Ілляшенко С. М. Маркетинг і менеджмент інноваційного розвитку : монографія / С. М. Ілляшенко. – Суми : Університетська книга, 2006. – 727 с.
2. Бажал Ю. М. Економічна теорія економічних змін : навч. посіб. / Ю. М. Бажал. – К. : Заповіт, 1996. – 384 с.
3. Гальчинський А. С. Інноваційна стратегія українських реформ / А. С. Гальчинський, В. М. Геєць, А. К. Кінах, В. П. Семиноженко. – К. : Знання України, 2002. – 336 с.
4. Глазьев С. Ю. Теория долгосрочного технико-экономического развития / С. Ю. Глазьев. – М. : Владар, 1993. – 306 с.
5. Медынский В. Г. Инновационный менеджмент : учеб. / В. Г. Медынский. – М.: Инфра-М, 2002. – 497 с.
6. Трансформація вартості у формуванні відносин «підприємство-клієнт» : монографія / під. наук. ред.: С. Крикавського, Н. Чухрай. – Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2007. – 297 с.
7. Федулова Л. І. Інноваційна економіка : підруч. / Л. І. Федулова. – К. : Либідь, 2006. – 480 с.

Зіміна А.І.

УДК 339.923.061

ПЕРСПЕКТИВИ ТА СТИМУЛЯТОРИ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Сучасний стан економічного розвитку світового ринку дозволяє сформувати низку чинників процесу глобалізації, яка з одного боку є підґрунтям цього розвитку, що моделює взаємодію між усіма учасниками взаємовідносин, а з іншого наслідком дії конкурентних сил.

Як твердять традиційні теорії торгівлі до зовнішніх джерел глобалізації можна віднести постійне зростання економії за рахунок масштабу виробництва, матеріально технічного забезпечення, закупівлі, збуту та науково-дослідних технологічних розробок.

Одним з найважливіших стимулів глобалізації є поглиблення тенденцій зростання витрат на операції обслуговування процесу товароруку та локальному, регіональному та міжнародному рівнях у довгостроковому періоді, яке спостерігається в останні роки.

Передумовою до розвитку глобальної конкуренції також можна вважати раціоналізацію в каналах розподілу. Логістичний підхід до формування системи товароруку значною мірою створює підґрунтя до поширення міжнародних та національних мереж роздрібної торгівлі та оптовиків, що своєю чергою сприяє глобальному підходу до ведення бізнесу.

Особливої уваги заслуговує також факт зміни вартості факторів виробництва, що може істотно впливати на джерела глобалізації.

Зростання вартості робочої сили, енергії та сировини змушує шукати оптимальні форми виробництва або розподілу в такій спосіб, що це робитиме глобальну конкуренцію вигіднішою.

Послаблення відмінностей між економічними та соціальними умовами країн є фактором що активізує глобалізацію. Потреба у багатьох різновидах товару та завданнях маркетингу, проблеми виходу в місцеву мережу розподілу частково виникають внаслідок відмінностей на різних географічних ринках. Останні відрізняються економічним розвитком, відносно збалансованістю вартості факторів виробництва, рівнями доходів на душу населення, характером каналів розподілу, доступними засобами маркетингу. Із посиленням схожості географічних ринків за їх економічними та культурними особливостями внаслідок їхньої належності до однієї конкурентної галузі, потенціал конкуренції у світовому масштабі зростає за умов, що в галузі існує ініціація набуття конкурентних переваг.

Зростання глобалізації прямо пропорційно пов'язано із розвитком світового виробництва технічно складних товарів. Наприклад, зростання вартості енергоносіїв в певній розвиненій країні, поєднане з розшаруванням розбіжностей між рівнем доходів на душу населення в цій та інших країнах спонукає